

Toto rozhodnutí nabylo právní moci

dne 10. 5. 1996

Krajský soud v Českých Budějovicích

dne 21. V. 1996

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Tomáše a soudkyň JUDr. Jany Hůdové a JUDr. Marie Krybusové v právní věci navrhovatele [redacted], bytem [redacted], zast. JUDr. Josefem Sedláčkem, advokátem z advokátní kanceláře se sídlem v Šumperku, Starobranská 4, proti odpůrci Okresnímu úřadu, pozemkovému úřadu v Českém Krumlově, o opravném prostředku navrhovatele proti rozhodnutí odpůrce ze dne 19.1.1996 č.j. 27831/96, za účasti Města Český Krumlov a Pozemkového fondu ČR, územního pracoviště v Českém Krumlově, t a k t o :

Rozhodnutí Okresního úřadu, pozemkového úřadu v Českém Krumlově ze dne 19.1.1996 č.j. 27831/96 se p o t v r z u j e .

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Pozemkový úřad v Českém Krumlově rozhodl napadeným rozhodnutím, že navrhovatel není vlastníkem, podle stavu dle přidělu pozemkové parcely část [redacted] louka, dle stavu katastru nemovitostí [redacted] zastavěná plocha, [redacted] ostatní plocha a [redacted] ostatní plocha v k.ú. [redacted]. Negativní rozhodnutí je odůvodněno neexistencí žádného z restitučních titulů ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 zákona číslo 229/91 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku v platném znění (dále jen zákon o půdě).

Ve včas podaném opravném prostředku je namítáno, že předmětné rozhodnutí je z procesních i věcných důvodů nezákonné a pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů též nesrozumitelné. Pozemkový úřad, pokud měl podle navrhovatele pochybnosti o způsobu přechodu předmětných nemovitostí na stát, o stavu tísne či o existenci politické persekuce si podle § 32 odst. 1 spr. řádu měl sám provést potřebné důkazy, ať již formou výslechů pamětníků, či doložením archivních materiálů ze Státního archivu v Českém Krumlově nebo archivu ONV tamtéž.

Porušení ustanovení § 21, § 33, § 34, § 35 správního řádu je pak spatřováno v tom, že jako svědkyně byla, bez předchozího vyrozumění navrhovatele, vyslechnuta toliko [REDAKCE], ač měl být vyslechnut navrhovatel a ještě další svědci, jejichž čestná prohlášení měl odpůrce k dispozici.

Odůvodnění rozhodnutí je označováno za vnitřně rozporné, když na jedné straně připouští tlak na kolektivizaci vyvolávající tíseň a na straně druhé pak neshledává restituční důvod.

V dalším je rozhodnutí vytýkáno, že neřeší otázku, zda vůbec a pokud ano, tak jak přešly dotčené nemovitosti na stát. Souběžně jsou pak uváděny možnosti, v úvahu dle navrhovatele přicházející, se závěrem, že zápis z 30.3.1956 neobsahuje žádný jednostranný akt, kterým by se navrhovatel vzdal svého majetku a že také nejde o darovací smlouvu. Zápis podle navrhovatele řeší pouze převod vlastnictví ze státu na nového nabyvatele JZD Český Krumlov.

Odkazem na ustanovení § 132 občanského zákona z roku 1950 je navrhovatelem činěn závěr, že je dán restituční důvod podle § 6 odst. 1 písmeno p) zákona o půdě, když stát převzal předmětné nemovitosti bez právního důvodu, neboť citované ustanovení vylučovalo vzdát se vlastnictví k věcem, které podle předpisů o tom vydaných nelze volně zcizit.

V závěru pak navrhovatel poukazuje na to, že i kusé dokazování prokázalo, že si státní orgány vybraly zvelebenou usedlost navrhovatele pro uskutečnění kolektivizačních záměrů a z pozice síly ho zbavily vlastnického práva. S argumentací, že násilná kolektivizace byla projevem politické zvěle a znamenala porušení základních občanských a politických svobod, zejména práva vlastnit a svobodně užívat řádně nabytý majetek, je odpůrci vytýkáno, že se nezabýval ani otázkou, zda není dán restituční titul ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písmeno r) zákona o půdě. Odpůrci podle navrhovatele uniklo, že navrhovatel byl radou ONV v Českém Krumlově v rozhodnutí ze dne 11.6.1956 označen za kulaka ve smyslu ustanovení § 8 vl. nař. číslo 50/55 Sb. Odkazováno je i

na doložené výměry ONV, kterými byla navrhovateli nařizována nucená práce pro jiné zemědělské podniky.

Ze všech těchto důvodů je proto navrhováno, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odpůrci k dalšímu řízení.

Odpůrce naopak potvrzoval rozhodnutí potvrdit, neboť ze zápisu o vyúčtování s odcházejícím přídělcem vyplynulo, že důvodem ukončení hospodaření navrhovatele byl jeho zdravotní stav.

Vytýkané nevyslechnutí pamětníků je odpůrcem vysvětlováno obsahovou shodou čestných prohlášení [redacted] a [redacted], která při výslechu uvedla, že čestné prohlášení předem připravené podepsala, aniž by je četla a prohlášení pak při následném výslechu před odpůrcem zpochybnila. Z této skutečnosti odpůrce dovodil, že výslech jmenovaných by žádné nové skutečnosti nepřinesl.

Rozporováno je tvrzení navrhovatele, že nemovitosti přešly do vlastnictví státu způsobem předvídaným v ustanovení § 6 odst. 1 písmeno p) zákona o půdě, když z čestných prohlášení pamětníků je činěn závěr, že navrhovatel byl nucen předat svoji usedlost podle vládního nařízení číslo 50/55 Sb., což ale nemá oporu v archivních materiálech.

Právní názor, že nemovitosti stát převzal bez právního důvodu, dovozovaný z ustanovení § 132 odst. 2 občanského zákona z roku 1950 je odmítán s odůvodněním, že přídělové vlastnictví bylo vlastnictvím ze zákona omezeným, vázaným na plnění podmínek, které navrhovatel jako vlastník zjevně neplnil.

V průběhu jednání před krajským soudem setrvali účastníci na svých přednesech. Pověřený zástupce Města Český Krumlov navrhoval napadené rozhodnutí potvrdit s odůvodněním, že zápisem o vyúčtování a zápisem o odevzdání usedlosti po odcházejícím přídělci přešlo vlastnictví k předmětným nemovitostem na stát.

Navrhovatel odkázal na doplněk k čestnému prohlášení a dále uvedl, že na přídělovém hospodářství pracoval osobně až do 21.5.1951, kdy po autonehodě utrpěl vážné zranění. Usedlost však byla bez problémů obhospodařována rodiči a nejstarším bratrem. Podle svých možností vypomáhal i navrhovatel. V roce 1953 na radu lékaře změnil zaměstnání a od srpna téhož roku až do roku 1958 pracoval jako dezinfiktor u Krajské hygienické stanice v Českých Budějovicích, kde také pracoval jeho mladší bratr. Poté působil v Technických službách a od roku 1962 u státní banky. K práci v zemědělství se již nevrátil, když usedlost v roce 1965 předal na

ONV v Českém Krumlově, kam byl předvolán. Tam se s ním nikdo nebavil a by tam s ním sepsán zápis o vyúčtování a to ještě tak, aby mu nemuseli nic vracet. Těžko se to vysvětluje, ale bylo mu na agitační schůzi, kde byl označen za kulaka vyhrožováno, že pokud nevstoupí do družstva, bude z usedlosti vystěhován. Vše bylo rozhodnuto předem. Když se vrátil ze schůze, už o tom vystěhování byli sousedem informováni rodiče.

Právní zástupce navrhovatele, s argumenty shodnými jako v opravném prostředku zdůraznil, že je dán restituční titul podle ustanovení § 6 odst. 1 písmeno p) zákona o půdě, když se stát ujal přídělové usedlosti bez právního důvodu, neboť nebyla doložena existence hodnověrného dokladu, kterým by vlastnictví na stát právoplatně přešlo.

Ze správního spisu krajský soud zjistil, že navrhovatel uplatnil restituční nárok podáním ze dne 12.8.1992, jako původní vlastník předmětných a dalších nemovitostí, které do svého vlastnictví nabyt na podkladě přídělového řízení, jako příděl číslo 11, jehož majetkovou podstatu tvořila usedlost čp. [redacted] s převážně zemědělskými pozemky o celkové výměře 15 ha, 49 a, 14 m² v k.ú. [redacted]. Uvedené ozřejmuje přídělová listina NPF při ministerstvu zemědělství č.j. K 2496/47 ze dne 28.12.1947, přehled pozemků přidělených v rámci osidlovacího řízení podle dekretu presidenta republiky číslo 28/45 Sb. a výpis z pozemkové knihy číslo knihovní vložky [redacted] pro k.ú. [redacted], kde je jako výhradní vlastník uváděn navrhovatel. V listu " B " je poznamenáno omezení práva vlastnického podle ustanovení § 23 a § 24 zákona číslo 90/47 Sb.

Přechod vlastnictví na stát je blíže dokládán přídělovým spisem, kde v zápisu o vyúčtování s odcházejícím ze dne 30.3.1956 a zápisech o doúčtování zásob ze dne 21.4.1956 se m.j. uvádí, že navrhovatel na přídělu hospodařil od 1.12.1947 do 31.3.1956, kdy ze zdravotních důvodů z přídělu odešel do Českých Budějovic, na tam uváděnou adresu. Jako předchozí hospodář je uváděn Jan Doležal, otec navrhovatele. Uživací poplatek stanovený ve výši 3 % je v archiváliích odůvodňován jednak odchodem přídělce ze zdravotních důvodů, jednak zvelebením hospodářství, které zanechává pro nově založené JZD. Zápis je bez připomínek navrhovatele, který podpisem potvrdil, že ručí za závazky, které by vznikly hospodařením na předávané usedlosti. Jako orgán přídělové hospodářství přebírající a vyúčtování provádějící je uváděn příslušný orgán ONV v Českém Krumlově. Zápisem o odevzdání usedlosti čp. [redacted], [redacted] po odcházejícím přídělci novému nabyvateli - JZD v Českém Krumlově bylo přídělové hospodářství téhož dne a týmž orgánem předáno JZD v Českém Krumlově. Zápis, rovněž navrhovatelem podepsaný, obsahuje doložku o tom, že nahrazuje rozhodnutí o přídělu a že je vkladu schopnou listinou.

Pozvánka rady MNV v Českém Krumlově ze dne 1.3.1956 dokládá, že navrhovatel byl zván na besedu se zemědělci na 9.3.1956 za účelem ustanovení JZD v Českém Krumlově.

V čestném prohlášení z 12.8.1992 navrhovatel uvedl, že nemovitosti mu byly odebrány podle vládního nařízení 50/55 Sb. v tísni, která spočívala v tom, že po autohavárii v důsledku zdravotního stavu nemohl sám zastávat těžkou práci v zemědělství. Otec proto projednal s předsedou družstva [REDAKCE], že JZD zajistí chod usedlosti do doby, než se zdravotní stav navrhovatele zlepší. Dne 13.5.1995 navrhovatel čestné prohlášení doplnil poukazem na zvelebení přídělového hospodářství, které je dokládáno účty o dodání dojícího stroje a provedenou instalaci napáječek a o investičních vstupech do modernizaci objektu. Rovněž v čestném prohlášení zmiňované nucené vypomáhání státním statkům prokazují výměry nařizující poskytnutí pomoci dle zákona číslo 55/47 Sb. Všechny až na jeden nedatovaný, jsou z roku 1952. Navrhovatelova situace se dle jeho vyjádření po autohavárii v roce 1951 výrazně zhoršila. V dubnu 1953, na doporučení lékaře změnil zaměstnání, avšak i poté chod usedlosti zajišťoval až do roku 1956 otec, bratr navrhovatelovy matky a později též jeho syn. V čestném prohlášení navrhovatel podrobně popsal okolnosti, za kterých příděl odevzdal, když se tak stalo poté, co byl nucen ke vstupu do družstva a kdy i rodiče, ze strachu před represáliemi, již navrhovateli nechtěli dále v hospodářství pomáhat. Před odstěhováním do [REDAKCE] bylo provedeno vyúčtování, které označuje za značně zkreslené. V odvolání k nedoplatku pak bylo poukazováno na chyby ve vyúčtování. Doložená listina, datována dnem 9.4.1947, je adresována KNV v Českých Budějovicích a z jejího obsahu je zřejmé, že byla psána otcem navrhovatele. Mimo výčtu pochybení, v podobě nezapočtené úrody z doby, kdy pisatel na usedlosti působil jako národní správce, jakož i provedených investic do usedlosti je výslovně uváděno, že pochybení byla zjištěna až nyní, kdy syn - tedy navrhovatel - byl vyúčtován, když usedlost ze zdravotních důvodů vrátil.

Shodné skutečnosti, uváděné navrhovatelem v jeho čestném prohlášení jsou pak opakovány v nedatovaných čestných prohlášeních [REDAKCE] a [REDAKCE], manželky bývalého předsedy družstva. Uvedení pamětníci potvrdili, že na agitační schůzi k založení družstva bylo navrhovateli vyhrožováno zem. referentem MNV možností převzetí hospodářství podle vládního nařízení 50/55 Sb., když byl navrhovatel označován za kulaka. [REDAKCE], odpůrcem dne 22.4.1995 vyslechnutá jako svědkyně, údaje v čestném prohlášení odvolala s odůvodněním, že čestné prohlášení koncipoval navrhovatel a poté ji listinu předložil k podpisu. Navrhovatele osobně neznala a k opuštění přídělu navrhovatelem uvedla, že jí není známo, zda na navrhovatele byl v tomto směru činěn nátlak, který byl v té době uplatňován vůči všem vlastníkům, aby vstoupili do družstva. [REDAKCE], v dalším čestném prohlášení ze dne 13.3.1995 m.j.

uvádí, že navrhovatel usedlost vlastnil až do doby, kdy mu byla odebrána státem.

Současný stav pozemkových parcel dokládá identifikace parcel Katastrálního úřadu v Českém Krumlově ze dne 1.10.1993 číslo zakázky [REDAKCE].

Ve shodné restituční věci bylo již krajským soudem pod sp. zn. 10 Ca 383/95 rozhodováno rozsudkem ze dne 13.9.1995, kterým bylo zrušeno rozhodnutí pozemkového úřadu ze dne 16.6.1995 č.j. PŮ 24638/95 m.j. též proto, že závěr pozemkového úřadu o existenci restitučního důvodu podle ustanovení § 6 odst. 1 písmeno p) zákona o půdě neměl oporu ve spise. Rozsudek zmiňuje navrhovatelem soudu předané rozhodnutí ONV v Českém Krumlově ze dne 11.4.1956 č.j. Zem 1001/56 dokládající, že navrhovateli bylo podle vládního nařízení číslo 50/55 Sb. přikázáno předat JZD v Českém Krumlově provozní inventář pro nezbytné zajištění provozu zemědělské usedlosti čp. [REDAKCE] poté, co družstvo převzalo pozemky, budovy a výrobní povinnosti z toho plynoucí.

Krajský soud přezkoumal napadené správní rozhodnutí podle ustanovení § 250 l a násl. o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání navrhovatele není důvodné.

Tak především nemá oporu v provedených důkazech tvrzení navrhovatele, že rozhodnutí neřeší otázku přechodu předmětných nemovitostí na stát, když s odvoláním se na právní názor vyslovený krajským soudem v rozsudku ze dne 13.9.1995 sp. zn. 10 Ca 383/95 se v odůvodnění uvádí, že navrhovatel opustil příděl ze zdravotních důvodů a že tento způsob přechodu vlastnictví nelze podřadit pod žádný z restitučních důvodů uvedených v ustanovení § 6 odst. 1 zákona o půdě.

Tento závěr pozemkového úřadu podle přesvědčení soudu je v souladu se skutkovým zjištěním. Předmětný zemědělský majetek byl do vlastnictví navrhovatele převeden na podkaldě přídělového řízení s tím, že přídělce je povinen na přidělené usedlosti osobně a řádně hospodařit a pečovat o to, aby přídělem vytvořený zemědělský závod byl ve svém celku neztenčeně zachován. Podle přídělové listiny se přídělce měl stát členem družstva k podpoře zemědělského podnikání. Neplnění těchto povinností, vyplývajících z ustanovení § 5 odst. 2 dekretu presidenta republiky číslo 28/45 Sb., jakož i ze samotné přídělové listiny mohlo být sankcionováno odnětím přídělu. Z údajů, které poskytl sám navrhovatel v doplňku k čestnému prohlášení je zřejmé, že již od roku 1951, kdy navrhovatel při autonehodě utrpěl vážné zranění, nemohl plnit základní povinnost přídělce a že si dokonce na doporučení lékaře již v roce 1953 našel jiné, zdravotnímu stavu odpovídající zaměstnání. Bylo tedy navrhovatelem postupováno zcela v souladu s povinnostmi přídělce, když pak následně v roce 1956 příděl předal

státu a s rodinou se odstěhoval do [REDAKCE], kde již předtím od srpna 1953 profesně působil. Skutečnost, že se tak stalo v souvislosti s tlakem na vstup do družstva je pro věc nerozhodné, když přídělové vlastnictví přídělce ke vstupu do družstva zavazovalo a když při případném združstevnění by vlastnictví k přidělené půdě zůstalo navrhovateli zachováno. Vzdání se přidělu, byť učiněné v tísní, nelze skutečně podřadit pod žádný z restitučních titulů, tak jak jsou tyto formou výčtu stanoveny v ustanovení § 6 odst. 1 písmena a) - u) zákona o půdě, když jde o tíseň vyvolanou nepochybně subjektivními příčinami. Zdravotní stav, jako důvod ukončení hospodaření je dokládán nejen v zápise o vyúčtování, ale zmiňuje jej rovněž otec navrhovatele brojící v písemnosti ze dne 9.4.1957 proti správnosti provedeného vyúčtování přídělové usedlosti navrhovatele.

S tvrzením navrhovatele, že je dán restituční důvod ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písmeno p) zákona o půdě nelze souhlasit. Na zápis o vyúčtování s odcházejícím přídělcem a na zápis o odevzdání usedlosti novému nabyvateli je nutno pohlížet jako na rozhodnutí o přidělu po proběhlém přídělovém řízení, kdy stát zastoupený příslušným orgánem ONV, jako nástupcem v roce 1950 zrušeného NPF při ministerstvu zemědělství přijímá usedlost navrhovatele, který se svého vlastnictví vzdal a následně přiděl přiděluje jinému subjektu. V převzetí přidělu, jehož se navrhovatel vzdal, nelze spatřovat okolnost předvídanou v ustanovení § 6 odst. 1 písmeno p), tedy převzetí nemovitosti bez právního důvodu. K argumentaci odkazem na ustanovení § 132 odst. 2 obč. zákona z roku 1950 soud poznamenává, že omezená dispozice přídělového vlastnictví vyplývající z ustanovení § 5 odst. 2 dekretu presidenta republiky číslo 28/45 Sb., jakož i z ustanovení § 23 zákona číslo 90/47 Sb., o provedení knihovního pořádku stran konfiskovaného majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahující se na přidělený majetek, tedy předpisů ve vztahu k občanskému zákoníku speciálních, postihla přídělové vlastníky ve vztahu k jiným subjektům než k státu, když naopak zcizení, propochatování a jiné formy nakládání s přídělovým majetkem byl vázán na předchozí souhlas zprvu Národního pozemkového fondu, později přísl. orgánem ONV. Zemědělský odbor ONV byl také v daném případě tím orgánem, který přídělové hospodářství od navrhovatele převzal a následně je přidělil JZD v Českém Krumlově.

Soudem nebyl shledán ani restituční důvod předvídaný v ustanovení § 6 odst. 1 písmeno r) zákona o půdě, kam by bylo možno podřadit věc za předpokladu existence politické persekuce či nezákonného postupu státních orgánů. Pojmy politická persekuce a postup porušující základní lidská práva a svobody blíže vysvětluje zákon číslo 87/91 Sb., který za politickou persekuci označuje postižení osob, které vzniklo v souvislosti s jejich demokraticky motivovaným politickým a společenským jednáním a

občanskými postoji nebo jako důsledek jejich příslušnosti k určité sociální, náboženské, majetkové nebo jiné skupině či vrstvě. Jako postup porušující obecně uznávaná lidská práva a svobody jsou pak označována jednání učiněná m.j. správními akty v rozporu se zásadami demokratické společnosti, respektující práva občanů vyjádřená Chartou OSN, Všeobecnou deklarací lidských práv a navazujícími mezinárodními pakty.

Případ navrhovatele, který příděl předal z důvodu zdravotního postižení nelze pod případ persekuce podřadit a ani nátlak na vstup do družstva nelze takto hodnotit, když s povinností pozemky združstevnit, navrhovatel příděl přebíral. Posoudit případ jako postup porušující základní lidská práva a svobody pak brání skutečnost, že navrhovatel, přídělu se pro nemožnost plnit základní povinnosti přídělce vzdávající, postupoval stejně jako příslušný státní orgán, tedy zcela v intencích tehdy platné právní úpravy.

Mezi nucenou prací pro jiné subjekty, nařizovanou doloženými výměry z roku 1952 není pak dána časová souvislost. Navíc opatřeními podle zákona číslo 55/47 Sb., o pomoci rolníkům při uskutečňování zemědělského výrobního plánu, event. vládního nařízení číslo 50/55 Sb., o některých opatřeních k zajištění zemědělské výroby navrhovatel předal do užívání provozní zařízení, nikoliv zemědělský majetek.

Rovněž navrhovatelem uváděná procesní pochybení nebyla soudem shledána. Tvzení, že nebyl řádně zjištěn skutkový stav pro závěr, že není dán žádný z restitučních důvodů nemá oporu ve spise, když tento závěr byl dovozen z objektivních archiválií, včetně podání otce navrhovatele. Odpůrci nelze vytýkat, že nebylo nařízeno ústní jednání, když je podle ustanovení § 21 správního řádu na správním orgánu, aby posoudil, zda je vhodné, aby se ústní jednání konalo. S ohledem na skutečnost, že čestná prohlášení potvrzují tlak na vstup do družstva a předání usedlosti podle vládního nařízení číslo 50/55 Sb., kterýžto způsob přechodu vlastnictví nemá oporu v přídělovém spisu, nelze předpokládat, že by ústní jednání mohlo přispět k zjištění skutečného stavu, zejména za situace kdy je prokázáno, že prohlášení jedné z pamětnic bylo předem účelově koncipováno navrhovatelem.

Odpůrci lze však vytýknout, že nebyl vyslechnut navrhovatel, ač to sám požadoval, jakož i skutečnost, že o seznámení navrhovatele s podklady před vydáním napadeného rozhodnutí nebyl pořízen žádný protokol. Za situace, kdy navrhovatel byl v průběhu jednání před krajským soudem s důkazy seznámen a také soudem vyslechnut, lze mít podle přesvědčení soudu za to, že byly tyto procesní vady zhojeny. Navíc jde o procesní pochybení, které jak

prokázal průběh jednání před přezkumným soudem, neměly vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

Ze všech těchto důvodů proto krajský soud napadené rozhodnutí odpůrce podle ustanovení § 250 g odst. 2 o.s.ř. potvrdil, když ani on existenci žádného z restitučních titulů neshledal.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 250 l odst. 2 o.s.ř. a § 250 k odst. 1 o.s.ř. a vychází ze skutečnosti, že navrhovatel neměl v řízení úspěch.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný (§ 250 s o.s.ř.).

Krajský soud v Českých Budějovicích
dne 30. dubna 1996

Předseda senátu:
JUDr. Jan T o m á š v.r.

Za správnost vyhotovení:

